

הישיבה המאתיים שישים ושש (רסו)

ביום י' באייר התשס"ב (22 באפריל 2002) בשעה 15:00, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים ארי אבנר, עוזי אורנן, אילן אלדר, יהושע בלאו, משה בר-אשר (יו"ר), אבי הורביץ, יעקב זוסמן, אברהם טל, אברהם יבין, יוסף יהלום, ישראל ייבין, קציעה כ"ץ, שמא יהודה פרידמן, גד בן-עמי צרפתי, מנחם צבי קדרי;
החברים-היועצים שולמית אליצור, יוחנן ברויאר, דוד תלשיר, אהרן ממן, שלמה נאה, יוסף עופר, מנחם קיסטר;
עובדי המזכירות המדעית אורלי אלבק, איילת בצלאל, רוגית גדיש, ברק דן, צביה זמירי, מלכה זמלי, רחל סליג; יועצת הלשון ברשות השידור רות אלמגור-רמון.

סדר היום: א. הרצאת שמא יהודה פרידמן "אור ליום פלוני בלשון התנאים"
ב. אישור המהדורה החדשה של כללי נטיית השם
ג. אישור הודעת ועדת הדקדוק: תיקונים והשלמות לנטיית הפועל בגזרת ע"ע ובגזרת ע"ר-ע"; תיקונים והשלמות לכללי נטיית השם
ד. מילים בשימוש כללי

א. הרצאת שמא יהודה פרידמן "אור ליום פלוני בלשון התנאים"

[הערת העורך: ההרצאה התפרסמה כמאמר "לשון המועדים (א): אור ליום ארבעה עשר" בספר מחקרים בתלמוד ובמדרש, ספר זיכרון לתרצה ליפשיץ (בעריכת מ' בר-אשר ואחרים), ירושלים תשס"ה, עמ' 475-519].

ב. אישור המהדורה החדשה של כללי נטיית השם

מ' בר-אשר: לחברי האקדמיה נשלחה המהדורה החדשה והמעודכנת של כללי נטיית השם. הפעם יוצאים הכללים כחוברת מיוחדת של לשוננו לעם: מחזור נא-נב, חוברת ד (התש"ס-התשס"א), וזאת הזדמנות מתאימה להודות לעובדי המזכירות

המדעית על עבודתם החשובה. עדכון הכללים אך זמן לא מבוטל. נדרשה מלאכת תיקון, ניסוח מחדש, גריעה והוספה של פרטים, וגם החוברת שלפניכם איננה בבחינת סוף פסוק, אלא סיכום ביניים. מזמן לזמן צפויות להגיע שאלות חדשות אל המזכירות המדעית וממנה אל ועדת הדקדוק והמליאה. גם בעתיד יוסיפו אפוא הכללים להידון ולהתעדכן.

ר' גדיש: החוברת הזאת היא חלקה הראשון של התכנית שהצגנו כאן לפני ארבע שנים להוציא חוברת הכוללת את כל ההחלטות בדקדוק של האקדמיה, מה שמכונה בפנינו במזכירות המדעית "ספר ההחלטות בדקדוק". העבודה על הספר כולו נמשכת. הערות רבות הובאו למליאה לדיון ולאישור, אבל העבודה לא תמה. מאחר שעדכון החלק הראשון – כללי נטיית השם – המחזיק כמחצית מן הכללים, הסתיים, הוחלט שלא לעכב את פרסומו כדי שגם הציבור הרחב יוכל ליהנות מפרות עבודת האקדמיה. במקורם יצאו הכללים לאור בחוברות נפרדות ובשנים שונות. הם פורסמו ברשומות של מדינת ישראל (ילקוט הפרסומים), אבל קשה היה לאדם מן היישוב – אם לא בלתי אפשרי – להחזיק בכללים כולם ובעדכונים להם. לכן חשבנו שטוב נעשה אם נפרסם את הכללים האלה בחוברת נפרדת כסנונית ראשונה. אף שמדובר בכללים מעודכנים, סביר מאוד שגם עליהם נקבל תגובות והערות, וגם הם ישופרו לקראת החוברת המלאה. הנה, כבר היום בהודעת ועדת הדקדוק המובאת לאישורכם כלולים תיקונים והשלמות לכללי נטיית השם שנידונו בוועדה לאחר חתימת החוברת. הניסיון מראה שכל קריאה וכל עריכה של הכללים מעלות שאלות חדשות. יתרה מזו, קשה כמעט להעלות על הדעת מצב שבו אפשר יהיה לדבר על כללים סופיים משום שהמציאות הלשונית משתנה עם השנים, החריג נעשה כלל והכלל הופך חריג, מילים מתחדשות חדשים לבקרים ודורשות הבהרות ותיקונים. לכן כאמור בקשתנו היא לקבל אישור למהדורה חדשה זו – מהדורה שהיא ראשונה ולא אחרונה. מעת אישורם ופרסומם ברשומות יתפסו הכללים האלה את מקומם של הכללים הקודמים, ואלה הישנים יתבטלו.

א' ממן: אני רק מבקש לומר שיום חג הוא לאקדמיה יום אישור הפרסום הזה, פרסום שהוא למעשה סיכום חשוב של עשרות ישיבות ודיונים גם של ועדת הדקדוק וגם של ישיבות המליאה. קראתי את החוברת מאל"ף עד תי"ו כמעט בנשימה אחת, ואני מברך את כל אלה שעמלו במעשה הגדול הזה.

מ' בר-אשר: כל כלל וכל ניסוח כבר אושרו כאן בישיבות המליאה. אבקש עתה לאשר את החוברת כמקשה אחת. כך נוכל בהגישנו את המסמך לאישורו של השר להסמיק אותו לישיבה מיוחדת אחת.

פה אחד אושרה המהדורה החדשה והמעודכנת של כללי נטיית השם.

ג. אישור הודעת ועדת הדקדוק: תיקונים והשלמות לנטיית הפועל בגזרת ע"ע ובגזרת ע"רע"י; תיקונים והשלמות לכללי נטיית השם

א. תיקונים והשלמות לנטיית הפועל בגזרת ע"ע ובגזרת ע"רע"י

בישיבת המליאה האחרונה נדון ואושר המסמך על נטיית הפועל בגזרות ע"ע וע"רע"י. בעקבות הפצת המסמך לחברי האקדמיה הוגשו לוועדת הדקדוק כמה ערעורים והשגות. הוועדה דנה בהם ואלה השינויים שהוחלט עליהם:

1. בניין קל, משקל פֶּעַל בעבר
בעבר תנוקדנה צורות הגוף חלישי בחולם מלא (כבבינוני), כגון בּוּשׁ, בּוּשָׁה, בּוּשׁוּ.

רקע

ההחלטה שאושרה במליאה:

בעבר פ' הפועל מנוקדת בחולם חסר: בְּשָׁתִי, בֵּשׂ, בְּשָׁה, בְּשָׂנוּ.
בגוף נוכחים ונוכחות פ' הפועל מנוקדת בקמץ קטן: בְּשָׁתָם, בְּשָׁתָן.
בבינוני פ' הפועל מנוקדת בחולם מלא: בּוּשׁ, בּוּשָׁה.
החלטה זו קושרת למעשה את נטיית ע"ו במשקל פֶּעַל (בוש, אור, טוב) לנטיית השלמים:
בעבר: יָכַלְתִּי, יָכַל, יָכַלְתָּם; בבינוני: יָכֹל, יָכֹלְה וכו"ב.
ואולם בעוד שבנטיית השלמים במשקל פֶּעַל מקור החולם בתנועה קצרה (u), נראה כי בשורשי ע"ו התנועה ארוכה מיסודה (ā). כך מלמדת גם החשוואה לאכדית (bāšū) וגם צורת העתיד יְבוּשׁ (תנועת צירי באותיות אית"ן מלמדת שתנועת פ' הפועל מקורה בֵּא ולא בֵּו).

החלטת ועדת הדקדוק קושרת את נטיית ע"ו במשקל פֶּעַל לזו של ע"ו במשקל פֶּעַל:
קָמְתִי, קָמְתָ, קָם, קָמְה, קָמוּ
בְּשָׁתִי, בְּשָׁתָ, בּוּשׁ, בּוּשָׁה, בּוּשׁוּ.

2. נסוגותם

בצורות הנטייה נְסוּגוֹתָם, נְסוּגוֹתָן (פ' הפועל בתנועה u למרות הטעמת מלרע, כיתר הצורות בגופים ראשון ושני) תיתלה הערה על המצוי במקרא: במקרא נְפֻצוֹתָם, נְקַטְתָּם.

3. ניונת

בצורה נִאֲנִית תיתלה הערה על המצוי בלשון חז"ל: בלשון חז"ל גם בפתח, כגון נִאֲנִת.

4. נטיית נו"ק בבניין נפעל

בבניין נפעל מן השורש נו"ק נוטים הפעלים הן על דרך ע"ו הן על דרך פ"נ. למשל:
על דרך ע"ו: נִאֲקְתִי, נִאֲקְ, נִאֲקְתָּם; נִאֲקְ, נִאֲקְה; נִאֲקְ, נִאֲקְה; נִאֲקְ, נִאֲקְה; נִאֲקְ, נִאֲקְה;
על דרך פ"נ: נִאֲקְתִי, נִאֲקְ, נִאֲקְתָּם; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ; נִאֲקְ, נִאֲקְתָּ.

רקע

נוסח ההערה שהובא במסמך המקורי: השורש נו"ק נוטה בבניין נפעל בדומה לגזרת ע"ו:
נִאֲקְ. נטייתו נִאֲקְתִי וכו"ב, נִאֲקְ לְצַד נִאֲקְ.

נוסח זה אינו בהיר דיו: לא ברור אם צורות כגון נִאֲקְתִי, נִאֲקְ כשרות; ולא ברור מה דין צורות העתיד, הציווי ושם הפועל.

בלשון חכמים מצינו גם צורות על דרך ע"ו – נִאֲקְו (בבלי שבת מב, ע"א), לִנְאֲקְ (בבלי פסחים ת, ע"ב) – וגם צורות על דרך פ"נ – נִאֲקְו (אבות דרבי נתן נ"ב, לח), לְנִאֲקְ (מדרש תדשא פ' 11).

5. חריג נוסף בגזרת עי"ע לבניין נפעל הפועל נחוג יתווסף לשלושת הפעלים שנטייתם בבניין נפעל חריגה (נגול, נמס, נקל) וייטה על פי הפועל נגול.

רקע

ההחלטה שהתקבלה במליאה: בבניין נפעל הצורות באות על פי רוב בעבר בפתח בפי הפועל, כגון נִסַּב, נִסְפָּה, נִמַּס, נִמְסוּתִי, נִמְסָה, נִדַּם, נִחַן; ובבינוני יחיד בקמץ: נִסְבַּ. צורות חריגות* נִגַּל בעבר – הנטייה בגוף ראשון ושני היא נִגְלוּתִי, נִגְלוּת וְכד' בלבד. בגוף שלישי: נִגַּל, נִגְלוּת, נִגְלוּ.

נִמַּס בבינוני – נִמַּס, נִמְסָה. הנטייה בפתח – נִמְסָה נִמְסָה נִמְסוּת. נִקַּל בבינוני – נִקַּל, נִקְלָה. הנטייה בפתח – נִקְלָה נִקְלָה נִקְלוּת. * במקרא קיימות צורות נוספות בחילופי תנועות, כגון נִסְפָּה, נִבָּא, נִזְלוּ, נִגָּזוּ, נִרְצוּ.

בעברית החדשה חגיג נוסה בבניין נפעל – לצד הנטייה על דרך השלמים – בחולם: החג נחוג (רי למשל מילון אבר-שושן ומילון ההווה). אף שאין לצורה זו תיעוד במקורות, החליטה הוועדה לצרף פועל זה לפעלים החריגים ודינו כדין נגול. לפיכך נטייתו (החריגה) בחולם היא רק בעבר (ולא בבינוני).

6. הִלִין-הִלִין

הפועל הלין בהוראת 'התלונן' נוהג הן על דרך עי"ו (הִלִין) הן על דרך פ"נ (הִלִין); בהוראת 'איירוח ללילה', 'עיכובי' – הִלִין בלבד. (ההחלטה התקבלה בישיבת ועדת הדקדוק ביום ז' באייר התשס"א, 30 באפריל 2001, ובטעות נשמטה מן המסמך. ההחלטה תשובץ בקובץ החלטות בטעיף על חילופי גזרות ותתווסף להחלטה על הפעלים הטייל, הניח, הסיח).

ב. תיקונים והשלמות לכללי נטיית השם

7. סִימָן – תוספת לכלל טו בכללי הקמץ השם סִימָן יוסף לכלל טו, הנותן רשימה סגורה של שמות שהקמץ מתקיים בהם בנטייה ואינם נופלים בגדרם של כללי הקמץ האחרים (כגון איכר, אומן, ותיק, שלישי, תושב, פנס): סִימָן סִימָנִי סִימָנִיָהם.

8. הִלֵךְ נפש/רוח, הִלֵךְ נפש/רוח – תיקון לכלל א מכללי הפתח שתי הצורות הִלֵךְ (הִלֵךְ נפש/רוח), הִלֵךְ (הִלֵךְ נפש/רוח) כשרות (ברבים: הִלֵכִי נפש/רוח). (הטמר בטעיף 1 של היוצאים מכלל א בכללי הפתח ינוסח בהתאם; ראה להלן).

רקע

השם הִלֵךְ נקבע במשקל דָּבַש בשיבת המליאה קנא (התשמ"א; וזכרונות האקדמיה כח-ל, עמ' 97), וזאת כדי שיהיה אפשר לומר הִלֵכִי רוח – כצורה הרווחת בציבור. בשיבה נאמר שלוועדת הדקדוק היה ברור כי 'הלוך נפשי' איננו מעניינה של שאלה זו, ולכן הוחלט על הִלֵךְ רוח בלבד [יוער כי 'הלך רוח' נוצר על פי 'הלוך נפשי' שיסודו בקהלת ו, ט: "טוב מראה עינים מִהִלֵךְ נִפְשִׁי"].

ההחלטה פורסמה (בילקוט הפרסומים 4195) בזה הלשון: "את הצירוף הִלֵךְ-רוח אנו גוזרים היום מן השם הִלֵךְ (במשקל דבש) ובריבוי: הִלֵכִי רוח". בעריכת כללי נטיית השם צורפה ההחלטה לכלל א מכללי הפתח. לפי הכלל: "בשמות המלרעיים שתנועתם האחרונה פתח,

מתקיים בדרך כלל הפתח בנטייה ודגש בא באות שלאחריו (למשל: גַל גְּלִי). מכלל זה יוצאים כמה שמות הנוטים על דרך הסגוליים, ובהם השמות דָּבֵשׁ דְּבָשִׁי, סֶבֶךְ סֶבְכִי.¹

ועדת הדקדוק נשאלה מדוע לאסור על הֶלֶךְ רוח מחד גיסא ועל הֶלֶךְ־נפש מאידך גיסא. לאחר דיון הוחלט כי שתי הצורות הֶלֶךְ, הֶלֶךְ־נפש לשמש בכל הצירופים. צורת הרבים משותפת לשתיהן – הֶלְכֵי רוח. זאת אף שהצורה הֶלֶךְ־נפש שבמקרא מוסברת כמקור נטוי (שאין לה צורת רבים), ואף שהחיריק אינו רגיל בנטיית המקור. דוגמאות לצורות מקור בחיריק במקרא: מְכַרֵם, לְשָׁכְנוּ, נָפְלוּ, נָפְלָם, לְשָׁטְנוּ.

הניסוח החדש של סעיף 1 בכלל א:
השמות דָּבֵשׁ דְּבָשִׁי, הֶלֶךְ־נפש (הֶלְכֵי־רוח), סֶבֶךְ סֶבְכִי.
* לצד הֶלֶךְ־נפש (רוח); ברבים הֶלְכֵי־נפש (רוח).

9. בַּר – תיקון לכלל ג מכללי הפתח
לצד המשמעות 'נקי' של המילה בַּר תירשמנה בהערה המשמעות 'תבואה', 'שדה', 'חוץ' –
גם הן מן השורש בר"ר:
בשמות הבאים הפתח בתברתם האחרונה (או היחידה) משתנה לקמץ קיים: [---] למשל:
בַּר * בָּרִים בָּרִי [---]
* במשמעות נקי, תבואה, שדה, חוץ. אבל בַּר במשמעות בן אין בו קמץ לתשלום דגש...

10. תוספות לכלל א בכללי החולם
אל רשימת המילים שיש לכתבן בחולם מלא הנספחת לכלל א תתווספנה המילים אָנוּכִי, אָלוּהִים, פֹּהֵן; לשתי המילים האחרונות תיספח הערה: הכתיב החסר אלהים מותר כשמדובר בשם קודש, והכתיב החסר כחן מותר כשמדובר בשם פרטי.
הנוסח החדש:

תן דעתך: גם השמות האלה נכתבים בחולם מלא: פֹּהֵן, מוֹחַ, אָנוּכִי, אָלוּהִים,¹ הָדוּם, פֹּהֵן,² מְאוּד, אוֹרְחָה, דוֹבְרָה, חוֹזָה, בְּכוֹרָה, לְבוּנָה, רַפְסוּדָה, אֶפְרוֹחַ, אֶרְמוֹן, אֶשְׁכּוּל, חַרְגוּל, יְהוּלום, כְּדָפּוֹד, מְשֻׁלֹחַ, יְחוּחַ, פְּרַעוּשׁ, פְּתָאוּם, צַפּוּר, קָדְקוֹד, שְׁלוּשׁ, שְׁלוּשָׁה.

1. הכתיב החסר אלהים מותר בשם קודש.
2. הכתיב החסר כחן מותר בשם פרטי.

11. תיקון לכללים ב1, ג בכללי הצירי

רקע

כלל ב1 עוסק בצירי המשתנה לסגול לפני כינויי הנוכחים ולפני כינוי הנוכח: צירי הבא בשם הנפרד היחיד בהברה האחרונה – בין שהוא מתקיים בנטייה ובין שהוא מתבטל – משתנה לסגול לפני כינויי הנוכחים כֶּם, כֶּן. למשל: בָּאֵר בָּאֶרְכֶם, הַפֶּסֶד הַפֶּסְדְּכֶם...

בחריג לכלל – העוסק בשמות בני הברה אחת – נאמר:
יוצאים מכלל זה שמות בני הברה אחת¹ (המנוקדים צירי מלא או חסר), שבהם הצירי מתקיים גם לפני כינויי הנוכחים. למשל: חֵיק חֵיקְכֶם, שֵׁד שֵׁדְכֶם.

1. המונח 'שם בן הברה אחת' מכוון לשמות מעין אֵל, עֵט, ולא לשמות שהם "ייתד", כגון בָּאֵר.

מכאן עולה שבשמות שאינם בני הברה אחת שבהם צירי מלא, כגון זָעִיר, יש לנקד סגול לפני הכינויים כֶּם, כֶּן: זָעִירְכֶם; נִקְוֹד זה אינו עולה בקנה אחד עם כלל ג בכללי הצירי, הדין בצירי המלא וקובע כי הצירי המלא מתקיים תמיד.

ההחלטה: כלל ב1 יעסוק בצירי חסר בלבד; יימחקו אפוא המילים "צירי מלא". (בכלל ג חדן בצירי המלא תישמט החזרה המפנה לכלל ב1). מכאן שהצירי המלא מתקיים תמיד (כאמור בכלל ג) – גם בשמות שאינם בני הברה אחת שבה אחת צירי מלא לפני הכינויים כֶּסֶם, כָּן, כְּוֹ, כְּוֹן וְעֵינֶיךָם.

הנוסח החדש בחריג לכלל ב1:
יוצאים מכלל זה שמות בני הברה אחת, שבהם הצירי מתקיים גם לפני כינויי הנוכחים. למשל: שֵׁד שְׂדֵךְם.

[הצרת העורך: בישיבת המליאה רפג (י"ד באייר התשס"ה, 23 במאי 2005) בוטל הכלל; הוחלט כי סגול לפני כינויי הנוכח והנוכחים יבוא רק במשקלים שבהם הצירי מתבטל בנטייה, היינו פועל, מְפַעֵל, מְתַפַּעֵל (כלל טו), פְּעַל (כלל טז), מְפַעֵל, תְּפַעֵל (כלל זי)].

12. מדיח כלים – השלמה לכללי הצירי המתקיים רק בצורות הנסמך יתווסף כלל על קיום הצירי במ"ם הבינוני בצורת הנסמך בשמות מגזרת ע"רע"י בבניין הפעיל:
הצירי במ"ם הבינוני של בניין הפעיל בשמות מגזרת ע"רע"י מתקיים רק בסמיכות היחיד. בשאר הצורות הצירי מתבטל. למשל: מְקַים מְקַים־ מְקַיִמי, מְדַיֵחַ מְדַיֵחַ־ (כלים) מְדַיֵחַי, מְלַיֵץ מְלַיֵץ־ (יושר) מְלַיֵצוּ מְלַיֵצִי.

רקע

בפרק חדן בצירי המתקיים רק בצורות הנסמך באים שני כללים:
כלל יג: הצירי במ"ם המשקל בשמות מגזרת הכפולים מתקיים רק בסמיכות היחיד. בשאר הצורות הצירי מתבטל. למשל: מְחַם מְחַם־ מְחַמִי, [- -] מְגַן מְגַן־ מְגַנִים מְגַנֵי־ (ירושלים).

כלל יד: בשמות אָבוּס, אָזוּב, אָזוּר, אָטוּן, אָמוּן, אָסוּר, אָפּוּד – הצירי מתקיים רק בסמיכות היחיד [- -].

עלתה השאלה בדבר הצירי בצורות הנסמך של בינוני יחיד בבניין הפעיל בגזרת ע"רע"י. במקרא אמנם לא נמצאה עדות חותכת לקיום הצירי בנסמך בצורות הבינוני דנן, אך מאידך גיסא לא נמצאה גם כל דוגמה לחתקצרותו, למעט כשנוספה הברה. הנה כמה דוגמאות מן המקרא: "מְאִיר־עֵינֵי שְׁנֵיהֶם חֵי" (משלי כט, ג); "וְהָיָה לָךְ לְמִשְׁבֵּי נֶפֶשׁ" (רות ד, טו); השווה: "יתורת ח' תמימה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" – תחלים יט, ח); "עֲשֵׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ מְכִין תֵּבֵל בַּחֲכָמָתוֹ" (ירמיהו י, יב); "מְקַיִמי מעפר דל" (תחלים קיג, ז); "הנני מְעַיְרֶם מִן הַמְּקוֹם" (יואל ד, ז). במחזור: מְלַיֵץ יוֹשֵׁר.

המילונים מנקדים בצירי את הצירוף מדיח כלים.
דוגמאות ממילוני האקדמיה: הַעֲצַב מִנִּיעַ הַעֵינָיִים (אנטומיה, התשי"ז), מְרִים מִשְׁקוֹלוֹת (תרבות הגוף, התשכ"ה), מְדַיֵחַ כֻּלִּים (כלכלת בית, התשל"ח).

מ' בריאשר: מאחר שלא נתקבלו השגות וערעורים על החומר שנשלח לחברים, מתאשרת בזה הודעת ועדת הדקדוק למליאה.

אושרה בלא דיון הודעת ועדת הדקדוק.

ד. מילים בשימוש כללי

הודעת הוועדה למילים בשימוש כללי

א. ערעורים

1. ערעור על "כתב עת מוערך" ועל "קורא מעריך" האדי אבנר מערער על הקביעה פֿתב עת מְעָרֶךְ (refereed journal) ובעקבות זאת גם על הקביעה קֶרָא מְעָרֶיךְ (לקטור, referee, reader, reviewer). המונחים נדונו ואושרו בישיבת המליאה רסב (ראה לעיל, עמ' 198, 201–204). הצעת אבנר: כתב עת נבדק, קורא בודק.

2. ערעור על "מגדר"

האדי בלאו והאדי בֿר־חיים מערערים על הקביעה מְגָדֶר (gender). המונח נדון ואושר בישיבת המליאה רלג (כ"ט באדר ב' התשנ"ז, 7 באפריל 1997; ראה זיכרונות האקדמיה מד-מו, עמ' 85–88).

הצעת בלאו: מְסוּג.

ב. הצעות חדשות

1. תְּאָמָה – matching; שם התואר: תּוֹאֵם (כגון מְמוֹן תּוֹאֵם, סְכוּם תּוֹאֵם)
2. סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא – great-grandfather, great-grandmother
3. מְרַצְדָּת – מוֹבִיל

רקע

1. תְּאָמָה – matching; שם התואר: תּוֹאֵם (כגון מְמוֹן תּוֹאֵם, סְכוּם תּוֹאֵם) הפנייה התקבלה מרקטור האוניברסיטה העברית. השימוש במונח אופייני למלכ"רים, למוסדות צדקה, לקרנות למיניהן (כגון קרנות מחקר ומלגות באוניברסיטאות) וכיו"ב. למשל תורם מסוים מתנה את תרומתו ב"שקל כנגד שקל" – היינו על כל שקל שהוא יתרום, ייתן גם המוסד מקבל התרומה שקל; לעתים המוסד פונה אל תורמים ומציע להם שעל כל סכום שהם יתרמו, ייתן המוסד סכום מסוים. אין הכרח שהכסף ינתן 'אחד על אחד'; ייתכן גם 'אחד על שניים' וכיו"ב. שום מונח עברי אינו משמש. בירור עם אנשי מקצוע העלה שנוצצים שם עצם מופשט ושם תואר. הצעות אחרות שעלו בוועדה: מְשָלֵם; הֶשְקָל (שם התואר שְקוּל); הֶקְבֵל (שם התואר מְקַבֵּל); תְיוֹם (השורש תי"ם הוא שורש תאום לתא"ם, על פי "לאחותי] תמתי – תיומתי...").

2. סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא – great-grandfather, great-grandmother על שולחן הוועדה הועמדו בקשות לקבוע מונחים לכמה קרובי משפחה. הוועדה החליטה לדון רק במונח לציון האב והאם של הסב והסבת. בוועדה נאמר שבציבור משמשים 'סבא רבא', 'סבתא רבא' / 'סבתא רבתא'. ואף רוב המגיבים באתר האקדמיה באינטרנט הציעו הצעות ברוח זו. הוועדה החליטה אפוא לקבוע סבא רבא, סבתא רבתא, ופנתה אל ועדת הדקדוק להכריע בעניין הניקוד והתגייה של המילים. ועדת הדקדוק החליטה שהצורות יהיו סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא.

הצעות אחרות שעלו: 'אב־ריבע', 'אס־חימשית' וכיו"ב; 'רב־סבא' / 'רב־סבתא'. הצעות אחרות של הציבור: אביסב / אמיסב, סב־רב, גדלסב, סבנין (סבא של הנין), סבאבא, סבן.

3. מְרַצְדָּת – מוֹבִיל

המונח נידון בעבר בוועדה (בשנת התשנ"ד) ובעקבות זאת בישיבת המליאה רלח (י"ט באייר

התשנ"ז, 19 במאי 1997; זיכרונות האקדמיה מד-מו, עמ' 138-139). לפני המליאה הובאו ההצעות טקטל, מְרַצְדָּת / מְרַצְדָּת, מְרַצְדָּה, נִיעוֹן, נֶעְנָע, מוֹבִיל. בהצבעה הוחלט לדחות את החלטת.

הוועדה החליטה לשוב ולדון במילה. החצעה מְרַצְדָּת התקבלה פה אחד. בנימוקיה: (א) מילה זו באה כחלופה למובייל במילון החווה, במילון רב-מילים ובמילון ספיר. כמו כן המילה משמשת בספרות העברית ומוכרת בציבור; (ב) חשורש רצ"ד מציין תנועה ולא דווקא נצנוץ של אור. (הערה: הוועדה החליטה שלא לכוון את הקביעה בנוגע למובייל' בווג המונחים מתחום האמנות mobile ו-stabile, ואף הכרעה שלא לעסוק כלל במונחים אלו.)

מ' בראשר: אנו עוברים אל סעיף המילים בשימוש כללי. נפתח בערעורים על שתי החלטות שקיבלה המליאה; האחת – כתב עת מוערך וקורא מעריך – התקבלה לא מכבר, ואילו השנית – מגדר – כבר בת חמש שנים. נשמע תחילה את ערעורו של האד' אבנר.

א' אבנר: אמנם השורש בד"ק עלה במליאה במהלך הדיון, אבל ההצעה הייתה כתב עת בדוק. הצעה זו אינה טובה משום שבדוק הוא מה שנבדק ונמצא נכון, למשל בלשון העיתונות – "ידיעה בדוקה". חיסרון זה יש גם להצעה שנתקבלה כתב עת מוערך, שהרי אחת ממשמעויות מוערך בימינו היא כשל *appreciated* באנגלית, כלומר כתב עת שזוכה להערכה, כתב עת בעל ערך, ואילו כאן מדובר בכתב עת שמומחים בדוקים את מאמריו. בעת הדיון ההוא לא עלתה על דעתי האפשרות הפשוטה – כתב עת נבדק ולא בדוק. כך אינני נותן ציון לכתב העת, אלא רק נותן ביטוי לפרוצדורה. ואם כך, ראוי כמובן שייקרא הקורא קורא בודק ולא קורא מעריך.

ק' כ"ץ: אני מסכימה עם האד' אבנר. הצעתו כתב עת נבדק טובה והגיונית. עם זאת אפשר להפריד בין המונחים, כלומר אין חובה שהקורא וכתב העת יהיו מאותו שורש. אפשר שלקורא ייקרא קְרָאָן – מילה אחת טובה מצירוף של שתיים.

גב"ע צרפתי: המשמעות הראשונה שאני חושב עליה למשמע המונח כתב עת מוערך איננה זאת שהזכיר האד' אבנר, ועל כן אינני חושב שיש לשנותו.

י' עופר: אין לי דעה ברורה לגופה של השאלה, אבל אני חושש שמבחינת הנוהל לא נכון לפתוח כעת את הדיון מחדש ולקבל החלטות. הדיון הקודם היה נרחב, הוצג בו החומר והדברים לובנו. האם נכון יהיה להפוך את ההחלטות על פיהן לאחר דיון חטוף? אני מציע להצביע אם לפתוח את השאלה לדיון או לא, ואם כן – יש מקום לדעתי להכין את החומר מחדש לדיון בישיבה הבאה.

ע' אורנן: אני חושב שעיקר הביקורת של האד' אבנר כוונה למונח כתב עת מוערך, שבאמת עשוי להשתמע לכמה פנים. לעומת זאת לא שמעתי מי שיערער על קורא מעריך. אולי אפשר לקרוא לכתב העת כתב עת מעריך, הרי הוא לא בודק אלא מעריך באמצעות ציונים את המאמרים שנשלחים אליו.

י' בלאו: אני מסכים עם האד' עופר שיש להצביע תחילה אם לפתוח את הדיון מחדש. היה ויפתח הדיון, יש לשים לב למה שכתב בלנק במאמרו על השפעת היידיש על העברית המודרנית. הוא הראה שהעברית מבדילה בין צורות כמו נבדק לצורות כמו בדוק. בדוק הוא פרפקטיבי, נבדק הוא מין present perfect, כלומר לכאורה נבדק עודנו נבדק.

מ' בריאשר: אני מקבל את עמדת האד' עופר ומעמיד את עצם פתיחת הדיון בערעור להצבעה.

הצבעה

בעד פתיחת הדיון מחדש – 1
נגד – 12

הוחלט שלא לדון בערעור על כתב עת מוערך ועל קורא מעריך.

מ' בריאשר: עתה ינמק האד' בלאו את הערעור שהגיש על ההחלטה בת החמש מגדר.

י' בלאו: עברו השנים שבהן חידשו מילים על פי קרבת הצליל ללעז וכולירה הייתה חלי-רע ופרוטוקול – פּרִיטִי-כּל. כאן הדברים חמורים יותר משום שאינני רואה כל קשר בין gender לגדר, למעט קרבת הצליל, וגם אם המונח התקבל, אני מציע לנו לחזור בנו ממגדר ולקבוע חלופה מתאימה יותר. הצעתי היא מְסוּג מלשון סוג.

ר' גדיש: מלכתחילה יכלה האקדמיה שלא להחליט על המילה דבר, ונראה שהמילה הייתה מסתדרת מצוין גם בלעדינו. לו הייתה ההחלטה נקברת בין יתר החלטות האקדמיה, ניחא. אבל עתה, חמש שנים לאחר קבלתה במליאה, לאחר שפורסמה ברשומות ולאחר שנקלטה והתקבלה בציבור – ככל הנראה לאו דווקא מפני שאושרה במליאה – לא יכולה האקדמיה להחזיר את התינוק אל רחם אמו.

א' אבנר: לא האקדמיה חידשה את המילה. תחילת השימוש של gender באנגלית בתחום היחסים בין המינים – בחוגי הפמיניסטיות, משום שהמילה sex הלכה והתייחדה לתחום יחסי המין. גם בארץ ראו העוסקים – או העוסקות – בתחום לייחד לה מושג נפרד, להבדילה מאותה סיבה עצמה מהמילה מין, אף שאין בעברית בעיה דומה, ובחוגים אלו חודשה המילה מגדר. אני הייתי מהמתנגדים לנהייה אחר האנגלית ולקבלת מגדר, אבל אני מסכים עם הגב' גדיש כי משעה שפסטה בציבור ואומצה באקדמיה, אין לנו דרך לחזור בנו.

ע' אורנן: אני חבר בוועדה למונחי הסוציולוגיה, וכשהגיע המונח מגדר לוועדה לפני למעלה מחמש שנים, כבר אז הציגו אותו הסוציולוגים כהלכה פסוקה. הביאו לו ראיות מן העיתון לסוציולוגיה של אוניברסיטת תל-אביב, והמסקנה הייתה שאין בררה אלא

לקבלו. אני לא הייתי באותה ישיבה, אבל כשקיבלתי את סיכומה חשכו עיניי. אינני יודע מה אפשר לעשות כעת, אבל לפחות כדאי ללמוד ממקרה זה לעתיד לבוא שלא לקבל מונחים שעל פניהם נראים לא טוב, גם אם הם כבר שגורים בפי דוברים מדוברים שונים.

א' טל: אני סבור שאם המליאה תרצה בכך, אין לה כל בעיה לשנות את החלטתה. אבל אינני רואה במה הצעת האד' בלאו מְסוּג טובה ממגדר שהרי אין סִגָּ אלא 'גדר'. אני מציע לחזור למילה מין.

גב"ע צרפתי: אני מצטרף לדברי האד' טל שהאקדמיה יכולה לשנות את החלטתה – ברצותה כן. כדאי שלא תעשה זאת לעתים קרובות מדי, אבל עקרונית אין בכך שום בעיה.

ש' אליצור: כשאנחנו באים לחדש מילה, עלינו לחשוב על סיכויי התקבלותה. אנחנו הופכים לשנינה בעיני הציבור כשהצעותינו למילים אינן מתקבלות על לבו. אבל אני רוצה לחלוק על עצם העיקרון שהעלה האד' בלאו – שאין לחדש מילים על פי קרבת צלילן למקבילותיהן הלוועזיות. ודאי שאין לעשות כן אם יש בכך כדי ליצור שורש עברי חדש או אם השורש העברי אינו מתאים. אבל אם יש שורש עברי קרוב – הן מבחינת הצליל הן מבחינת המשמעות – והדבר מעלה את סיכויי ההתקבלות של המילה, אין בכך כל פסול. אני רוצה להזכיר שלפני כשנה קיבלה המליאה את המילה אֶקְנָה מן השורש קר"י כחלופה לאקוויפר.

גם במקרה הזה אני חושבת שהמילה מגדר מצוינת, בדיוק בגלל הדבר שהצביע עליו האד' טל. סוג קשור לסייג וסייג הוא 'גדר'. השורש גדר"ר משמש באופן מטפורי בלי טוף, למשל במילה הגדרה, וגם במילה גִּדְרַ עצמה אנחנו מדברים על 'גִּדְרַ זה וגִּדְרַ זה' בלי לחשוב על חיץ פזי. השורש גדר"ר משמש אפוא גם במשמעות 'חלוקה', 'סיווג', והמילה מגדר היא בעיניי הברקה נפלאה.

המילה נשתגרה בקרב ציבורים גדולים. גם באוניברסיטה העברית יש חטיבה ללימודי מגדר. אינני רואה כיצד נוכל לבוא היום ולבטל מילה שסמכנו עליה את ידינו, שהתקבלה ושמצד הלשון היא מצוינת. קרבת הצליל ללעז היא בעיניי יתרון, וסביר שעובדה זו תרמה להשגרתה.

מ' זמלי: אני שמחה על דברי הגב' אליצור. בעיניי המילה מגדר כל כך יפה, שאני רק מצטערת שלא חשבתי עליה בעצמי. אמנם היא באה מהעם, אבל מי שהגתה אותה הייתה כנראה בעלת חוש לשון והכשרה לשונית. מגדר איננה רק חיקוי לצלילה של gender. על משמעות השורש גדר"ר דיברו קודמיי; גם משקל מְפָעֵל, שבו שקולים שמות כגון מְגַדֵּר ומְעַמֵּד, מתאים; ובדמיון למילה gender אינני מוצאת שום טעם לפגם. כבר לפני שנים פנו לאקדמיה בעניין, ותשובת האקדמיה לפונים הייתה שאפשר להסתדר בלי מילה מיוחדת ולדבר למשל על הברדלי מינים. אבל היום כבר נגזר ממגדר שורש תנייני, ואם אצטט ממאמריה של פרופ' דפנה ישראלי, מדברים על 'מגדור הצבא'

ועל 'האופי המגנדר של הצבא'. צריך אפוא גם את המילה מגדר וגם את נגזרותיה. אין זאת מילת אפנה ובהבדלי מינים אין די.

מרכזים לחקר המגדר וחטיבות ללימודי המגדר יימצאו גם באוניברסיטת בר-אילן, באוניברסיטת תל-אביב, בבית ברל, במכון ון-ליר ועוד ועוד. כמעט שאין למצוא חלקה פנויה ממגדר; לפי המאגר הממוחשב במכון סאלד ובאוניברסיטת חיפה, יש למעלה ממאה מאמרים שבכותרתם באה המילה מגדר.

י' ברויאר: אני מצטרף לשתי הדוברות האחרונות. תחושתי היא שלמילה מגדר נוכחות חזקה במקומות רבים. הוויכוח עכשיו הוא בשאלה אם יש טעם לעקור מילה שהורתה הייתה לכאורה בטומאה. אינני בטוח שהורתה בטומאה, אבל גם אם כן, היא לבטח אינה היחידה, ומכל מקום זאת מילה עברית. כדאי לצאת למלחמה על מילים לועזיות ולא על מילים עבריות קיימות – טובות יותר או פחות.

ק' כ"ץ: קראתי לאחרונה ספר מרתק מתורגם מאנגלית בשם "חכמת הכאוס". כתבו אותו פיזיקאי ומרצה לספרות, והם מראים איך בטבע נוצרים דברים דווקא כשסוטים מדרך המלך. בדרך הצדדית נוצרים הדברים היפים והמיוחדים, וכך אני רואה את יצירת המילה מגדר.

ד' טלשיר: המונח רווח מכדי לנסות לשרשו בשלב הזה. אפשר לרשום בפרוטוקול שהייתה לו התנגדות רבה, אבל מאוחר מדי לשנות דברים. נהיה ללעג ולקלס.

ע' אורנן: המונח gender משמש באנגלית לא רק בתחום הסוציולוגיה אלא גם בתחום הדקדוק. האם גם בעברית עלינו לדבר על מגדר דקדוקי במקום על מין דקדוקי?

מ' קיסטר: על כך הוחלט מפורשות: המונח מגדר ישמש רק בסוציולוגיה ואין להחילו על הדקדוק.

הצבעה

בעד השארת המונח מגדר על כנו – 14

בעד החלטתו – 2

נמנעים – 2

נדחה הערעור.

מ' ברי-אשר: אנו עוברים לדון בשלוש הצעות חדשות של הוועדה למילים בשימוש כללי. יציגן יו"ר הוועדה.

מ' קיסטר: כאמור בדברי הרקע, ב-matching מתחייב מוסד כלפי התורם או המממן ליחס כלשהו בין סכום התרומה לסכום שייתן המוסד עצמו, למשל להכפיל או לשלש

כל סכום שיתרום התורם. מסיבה זו העדיפה הוועדה את השורש תא"ם מן השורש שק"ל, שהרי הסכומים אינם שקולים בהכרח.

אשר להצעה מְרַצֶּדֶת למובייל, יתרונה שהיא כבר משמשת פה ושם – במילונים, בספרות ואפילו בחנויות צעצועים – ועל כן היא זכתה לרוב בוועדה. נכון שרצ"ד – מקבילו של רק"ד – נקשר בעברית בתימינו עם אור דווקא, אבל כדאי להזכיר שבהיקרותו היחידה במקרא אנו קוראים "לְמָה תִּרְצְדוּן הָרִים גְּבָנִים" (תהלים סח, יז).

מ' בר-אשר: בעניין ה־matching, באוניברסיטה העברית מנהל הקרנות נהג לומר שהאוניברסיטה משלימה כך וכך. כדאי אפוא לחשוב על השורש של"ם במקום תא"ם.

א' הורביץ: בהמשך לדברי האד' בר-אשר אני מציע הצעה פשוטה: לא מילה אחת, אלא צירוף של שתיים – מימון משלים. זה ברור ופשוט ואינו מצריך מילה חדשה.

מ' קיסטר: העוסקים בתחום רואים את ה־matching לא כהשלמה לסכום שניתן, אלא כסכום שניתן כנגד סכום אחר.

ש"י פרידמן: תחילה אני רוצה להעיר שלמיטב ידיעתי אין אומרים באנגלית matching sum שם כי אם matching sums. כלומר matching איננו שם מופשט אלא שם תואר. בעברית לקחו רק מילה אחת מן השתיים, כשם ש־tape-recorder היה בעברית לטייפ. על כן נראה לי שאין צורך בשם המופשט. לגופו של עניין, אני מעדיף את שם התואר מקביל מתואם או משלים. מימון מקביל יכול להיות בכל יחס שהוא – אחת לשתיים, אחת לשלוש וכו'.

א' יבין: אינני מבין את השימוש במילה תְּאֵמָה. האם אפשר לתת דוגמה למשפט שבו היא יכולה לשמש?

ר' גדיש: משיחה עם אנשים שעוסקים בכך עולה שהם רואים ב־matching מעין סלנג. על פי רוב מדברים על 'לעשות מצינג'. רקטור האוניברסיטה העברית ביקש מונח רשמי, ולכן אנחנו מציעים תאומה, אבל לצדו ישמש גם מימון תואם.

מ' קיסטר: בוועדה לא התקבלה דעתי שדי במימון תואם וכי ההצעה תאומה מיותרת.

ש' אליצור: החשש שלי שלא זו בלבד שהשם המופשט תאומה מיותר, אלא שהוא יחטיא את אלה שירצו להשתמש בו, והיטיב לשאול האד' יבין כיצד הוא ישמש. שהרי אם היום 'עושים מצינג' ותאורש המילה תאומה, כמעט שלא יהיה מנוס מלדבר על 'לעשות תאומה', ואת העשייה הזאת שומה עלינו למנוע מראש. אפשר לחשוב על דרך לעקוף את הבעיה ולומר 'לתת מימון תואם', אבל זה פתרון־דחק מסורבל.

לכן יותר משנדרשים לנו שם מופשט ושם תואר נדרש לנו פועל, ומן השורש תא"ם קשה למצוא פועל מתאים. השורש היחיד שאפשר לגזור ממנו מערכת שלמה הוא

של"ם: השם המופשט יכול להיות הַשְּׁלָם, שם התואר משלים, למשל מימון משלים, והפועל – להשלים. עם זאת צריך לשים לב לחסרונו של השורש – שאינו מצייץ סכום כנגד סכום'.

גב"ע צרפתי: אם אני מבין את הדברים, הסכום התואם יכול להיות רוב רובו של הסכום הכולל, ואם כך קשה לדבר במצב כזה על השלמה. נראה לי שסכום משלים הוא בדרך כלל רק מקצת הסכום הכולל.

הצבעה

בעד תאָמָה 3 –
בעד ממוין/סכום ושם תואר 16 –

בעד ממוין תואָם 9 –
בעד ממוין מְשָׁלִים 7 –
בעד ממוין מְקַבֵּיל 2 –

מ' בראשור: אני מציע להצביע על שתי ההצעות שזכו למרבית התומכים – מימון תואם ומימון משלים. כדאי לתת את הדעת גם לפועל. אם נקבל מימון תואם, נצטרך לומר 'לתת מימון תואם' או 'לגייס מימון תואם'; אם נבחר במימון משלים, נוכל בפשטות להשלים מימון'.

י' ברויאר: להשלים מימון יכול אותו אדם. למשל ראובן נותן סכום כלשהו ומשלים אותו סכום גם בחודש הבא. אנחנו מחפשים דבר אחר. אנו מבקשים מונח למצב שבו ראובן נותן סכום כלשהו ושמעון נותן כנגדו אותו סכום או סכום אחר.

בעד ממוין תואָם 11 –
בעד ממוין מְשָׁלִים 8 –

הוחלט: ממוין תואָם, סכום תואָם (matching).

ע' אורנן: אני מבקש להסתייג מן הצעת הוועדה ל-great-grandfather ול-great-grandmother. לפי ההצעה שלפנינו הבי"ת של סבא דגושה ואילו זו של סבתא רפה. אני מציע להשוות את הגיית הבי"ת של שתי המילים. הרי בארמית לא הייתה הבי"ת של סבא דגושה, והיא נכפלת רק מתוך היקש לצורה אָבָא, שהיא עצמה פרי היקש מן הצורה הדגושה אָמָא. ההיקש יכול לדעתי להימשך גם לצורה סבתא. על כן או שבשתי הצורות תהיה הבי"ת דגושה – סָבָא, סָבָתָא – או שבשתיהן תהיה רפויה, כצורות הארמיות המקוריות – סָבָא, סָבָתָא. הייתי מבכר את הצורות הדגושות משום שגם בשמות התואר רָבָא, רָבָתָא הבי"ת כפולה.

מ' בראשור: רבים הוגים safta, מה שמעיד דווקא על רפיין הבי"ת.

ד' טלשיר: מאחר שממילא הצורה סְבָא מקורה בגררה, אני מציע שאשת סבא רבא תהיה סבתא רבא אף היא ולא רבתא. אף שמבחינת הדקדוק – התאמת שם התואר לשם העצם על פי מינו – הצורה רבתא היא הנכונה על פי הארמית, אין זו צורה מוכרת. אנחנו רואים גררה מסוג אחר גם בבני הדודים. בעברית החדשה יש בן דוד – גם אם הוא בן הדודה – ובת דודה גם אם היא בת הדוד, כלומר התאמה מיוחדת במין של הסומך לנסמך. נוכל אפוא לקבוע סבתא רבא – על פי הנוהג בציבור.

ש' אליצור: נראה לי שעל הגיית הבי"ת של סבתא – דגושה או רפה – יש להחיל את הכלל "פּוֹקֵן חַזֵּי מַאי עֲמָא דְבָר". אנשים לא יאמרו סְבָא ולא סְבָתָא, ואין טעם ליצור גררה מלאכותית במקום שלא קרתה בו.

מ' זמלי: רציתי לדעת מה תהיה צורת הרבים של סבא רבא.

מ' בריאשר: אינני חושב שנוכל ברגע זה לפתור את בעיית הרבים. בשלב זה נצביע על צורות היחיד.

הצבעה

בעד הצעת הוועדה סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא – 13

בעד הצעות אורנגן או סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא או סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא – 2

הוחלט: סְבָא רְבָא, סְבָתָא רְבָתָא (great-grandfather, great-grandmother).

[הערת העורך: בישיבה רעא (כ' באדר ב' התשס"ג, 24 במארס 2003) הוחלט כי צורות הרבים הן סְבָאִים גְדוּלָּים, סְבָתוֹת גְדוּלָּוֹת, ומכאן שאפשריות גם צורות היחיד סְבָא גְדוּלָּ, סְבָא גְדוּלָּ; סְבָה גְדוּלָּה, סְבָתָא גְדוּלָּה.]

א' אבנר: בפיסול מודרני מדברים על stabile, פסל מופשט יציב, ועל mobile, פסל שיש בו אלמנטים נעים. בהשראת הסוג השני נוצרו גם צעצועים לילדים, ולהם מציעה הוועדה לקרוא מְרַצְצָת, אבל מן המונחים באמנות הפיסול החליטה הוועדה למשוך ידה. יוצא אפוא שדווקא כשבאים לקיים דיון רציני בפיסול, אין חלופות עבריות. לדעתי זאת הזדמנות לפתור גם את בעיית המונחים בפיסול, וחבל להחמיץ אותה.

ר' גדיש: בתחום האמנות המונחים מקצועיים מאוד, לעומת זאת כל אֵם וכל ילד מכירים את המילה הכללית מובייל. מעולם לא הגיעה פנייה מן המוזאון או מכל אדם אחר לקבוע למונחים בפיסול חלופות עבריות, ומשיחותיי עם אנשי מוזאון ישראל התקבל הרושם שאין מדובר במונחים רווחים מאוד. הוועדה שקלה את הדברים וראתה להפריד בין המונחים המקצועיים לזה השגור בפי כול.

מ' קיסטר: אם נרצה לכרוך את צעצוע הילדים עם המוביל והסטביל האמנותיים, אני מניח שנצטרך לחשוב על מונח אחר ולעקור את המרצדת מפי אלה המשתמשים בה.

י' בלאו: אינני רואה כל רע בחלוקה אחרת של המילים ומשמעויותיהן מזו שבאנגלית.

א' ממן: אני מסכים עם האד' בלאו. נוכל לקבוע כעת חלופה עברית לצעצוע. אם נרצה בעתיד לקבוע חלופות גם למונחים בפיסול מוביל וסטביל, נוכל לעשות כן בלי קשר למרצדת. אינני רואה קשר הכרחי בין שני הדברים אף שמבחינה היסטורית זה התגלגל מזה.

הצבעה

בעד מְרָצֶדֶת - 17

נגד - 0

הוחלט: מְרָצֶדֶת (מוֹבִיל).